

Posudek diplomové práce Josefa Lédla: *Nic než láska?*
(Katedra theologické etiky, ETF UK)

V diplomové práci kol. J. Lédla máme před sebou vyzrálou studii o závažné problematice, tvořící jeden ze sektorů evangelické theologické etiky. Autor připojil k názvu své práce podtitul *Optio fundamentalis jako kritérium v situační etice*, kterým naznačuje i ekumenickou dimenzi svých úvah.

Diplomka obsahuje kromě Úvodu (str. 3-6), naznačujícím historické souvislosti a Závěru (str. 77-79), v němž shrnuje výsledky svého zkoumání, čtyři kapitoly, jež člení ještě do kratších oddílků. Se seznamem použité a zejména přečtené literatury (str. 80-86) a třemi přílohami (Manželské právo římskokatolické a pravoslavné církve (I); Fiat iustitia (II); Pravdomluvnost (III)), má studie 96 stran. Tím bohatě splňuje požadavky, které ETF UK klade na rozsah diplomních prací.

Po formální stránce recenzent oceňuje pečlivost a úpravu, které kolega Lédl práci jmenoval. Práce je napsána dobrou češtinou a stylisticky osobitá. Obsahuje minimum překlepů či drobných nedostatků (str. 12, 17, 19, 77). Autor pečlivě volil postup, který čtenáři umožňuje sledovat jeho vlastní argumentaci i citace vybraných autorů na podporu vlastního interpretačního záměru. Nepodlehł svodu uvést přemíru textů, kterými se zabýval v přípravné fázi při četbě textů, které se vztahují k tématu. Jeho práce má úsporný, na každém kroku sledovatelný styl, který čtenáři umožňuje hladkou orientaci.

Kromě této okolnosti oceňuji autorovo základní pojetí, zdůrazňující, že etická problematika nás staví vždy před nová rozhodnutí a nelze ji sevřít do nějakého definitivních formulací pomocí neměnných pojmů. Tuto okolnost dokládá autor přesvědčivě soustředěným rozbořem řady autorů ve čtyřech hlavních kapitolách své práce. V první z nich, následující po kapitole úvodní, v níž odkazuje na historické souvislosti tématu, předkládá úspornou, ale i v této zkratce přesvědčující expozici základního kritéria, které pak zpřítomňuje, tu explicitně, tu nepřímou, v rámci celé své studie: jde o základní téma svobody (str. 7-16) se zajímavými podkapitolami: *Je člověk ve své vůli a svých činech svobodný?*; *Svobodná vůle v pojetí omezeného determinismu*; *Vnější svoboda*; *Vnitřní svoboda + Funkce vůle*; *Hodnota svobody*; *Ockhamova revoluce*; *Pohled do Bible*; *Starý zákon*; *Nový zákon*;

V další kapitole nazvané *Situační etika* (str. 19-54) interpretuje Lédl několik autorů, u nichž hledá podporu pro své pojetí etiky otevřené, nespoutané neměnnými principy, jež nejsou s to postihnout složitost životních situací každého jednotlivého člověka jako odpovědného určovatele mravních rozhodnutí. Zevrubně interpretuje základní důrazy etického konceptu Josefa Fletchera (str. 20-28), Johna A.T. Robinsona (str. 29-34), a dalších myslitelů, jak Lédl říká: „souputníků“ – Romana Guardiniho, Karla R. Poppera a Bernarda Häringa. Zajímavé jsou i autorovy poznámky v podkapitole o Eipikii. Na závěr této stěžejní kapitoly své práce se Lédl vyrovnává s některými možnými námitkami proti situační etice. Velice silně formuluje nejzávažnější námitku, která by stála za samostatnou studii: Víme, co je to láska? V další kapitole přechází k jinému, na první pohled jakoby nepřiléhajícímu konceptu etiky založené na *Optio fundamentalis* (název kapitoly); autor se snaží postihnout vnitřní souvislost mezi tímto etickým pojetím lidské situace a tím, který nabízí situační etika výše uvedených autorů. Podle mého soudu se mu přesvědčivě daří odkrýt

společná „vlákna“ obou etických konceptů. A protože jde v případě *Optio fundamentalis* o koncept katolické provenience, vstupuje tím do tvořivého ekumenického rozhovoru. Závěr jeho práce nese příznačně doplňující formulaci: *In moralibus nulla certitudo*. Završujícím způsobem tak signalizuje to, co provází jeho pronikavý rozbor etické situace v postmoderním věku v celé diplomní studii. Je přesvědčen, že jakkoli má být náš etický vztah nesen odpovědnou a dělnou spoluexistencí – neváhejme v této souvislosti použít fletcherovský termín: láskou -, složité situace, v kterých se celý život pohybujeme, vyžadují z naší strany inovativní přístup. A to navzdory jedincům i institucím, jež setrvačně vyžadují respekt, aniž by byly ochotny znovu a znovu prověřovat vlastní autoritu a přesvědčivost mravních argumentů, o které ji opírají.

Považuji Lédlovu práci za velmi zdařilou. Najdeme v ní řadu podnětů pro vlastní etickou orientaci, zaujme nás i osobitý styl, kterým se J. Lédl vyjadřuje. (viz např. novotvary na str. 26: „dilemata, trilemata, ultimata...“).

Na závěr svého posudku vyslovím několik připomínek, několik otázek: čtenář asi nebude při četbě pokaždé schopen odlišit to, co říká J. Lédl a co zastává interpretovaný autor. Zde by bylo vhodné uvádět na odlišení vlastní: *Ceterum (autem) censeo...* Možná, že by za každou kapitolkou slušelo připojit krátké shrnutí. Někdy opírá autor i závažnější stanovisko odkazem pouze na sekundární literaturu (str. 61 dole).

Jako hlavní námitku uvádím, že autor ne vždy přesně odlišuje etiku jako vědu od etických problémů, od etického postoje, etického činu, chování, rozhodování apod. (str. 72,77,78, a na dalších místech).

Také by stálo za to promyslet, jak se v koncepci, kterou autor zastává, vyrovná s tím, co oprávněně patří ke křesťanské víře: **obrácení** jako základní změna životní orientace. Na některých místech se totiž autor soustřeďuje spíše na kontinuální výstavbu mravní osobnosti (str. 60, konec str. 61 a začátek str. 62). Není však pro křesťanskou víru charakteristická spíše: metanoia? Problém se dá vyjádřit i otázkou: jak souvisí metanoia s kontinuitou mravního rozhodování, mravního růstu?

Závěr: považuji práci J. Lédlu za zdařilý pokus otevřít diskusi o jedné ze zásadních mravních otázek. Vytváří dobrý základ pro rozhovor v rámci státní zkoušky z Theologické etiky na závěr jeho studia na Evangelické theologické fakultě UK.

ThDr. Ing. Jakub S. Trojan,
Emeritní profesor UK

Praha, 7. září 2009

